

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Рег. №. *ЖЗ.100-2566*....., екз. № *1*.....

Д.С. Д....2021 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
ПРИ ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА ДАНИЕЛА ДАРИТКОВА

На Ваш № КЗ-153-10-9/11.02.2021 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАРИТКОВА,

Във връзка с постъпилото в Министерството на вътрешните работи (МВР) писмо № КЗ-153-10-9/11.02.2021 г. от председателя на Комисията по здравеопазването (Комисия) при Четиридесет и четвъртото Народно събрание за становище по Законопроект за съсловната организация и професионалната дейност на психолозите (Законопроект), № 154-01-14, внесен от г-жа Даниела Анастасова Дариткова и група народни представители на 11.02.2021 г. изразявам следното:

Считам, че приемането на Закон за съсловната организация и професионалната дейност на психолозите е необходимо, но за да отговори на нуждите на професионалната общност и да обхване широкия и разнообразен спектър от дейности, предмет на психологическата професия, следва да бъде внимателно прецизиран след задълбочен експертен дебат. Към настоящия момент такъв широк дебат не е провеждан и няма постигнат консенсус между представителите на различните направления в психологическата наука и практика. Ето защо предлагам при разглеждането на Законопроекта да се вземат предвид официалните становища на всички държавни институции, на неправителствени организации, както и на субектите, които този закон засяга.

Законопроектът има амбицията да обхване и регулира административно всички психологични дейности, осъществявани в различните професионални направления, както в частната, така и в държавно-институционалната сфери, включително и в сектора с неправителствени организации. В част от тези психологични дейности действително е необходима съответна законова регулация на тяхното упражняване. В държавно-институционалната сфера, психологичните дейности са ясно и конкретно регулирани от законите и подзаконовите нормативни актове, касаещи цялостната дейност на съответната институция. Например, дейностите, извършвани от психолозите в Института по психология на МВР (ИП) са обект на регулация от Закона за Министерството на вътрешните работи, Етичния кодекс за професионалното поведение на служителите в МВР, Правилника за устройството и дейността на Института по психология на МВР, както и правила за организацията на дейността във всеки един от неговите сектори. Вероятно организацията е подобна и в други държавни институции (Министерството на отбраната, Министерството на образованието и науката, Министерството на правосъдието, Министерството на труда и социалната политика, Агенцията за социално подпомагане, Държавна агенция за закрила на детето и т. н.). В допълнение към това, при назначаването си в държавни институции, всички психолози преминават през подборна процедура, в която се доказват придобитите от тях образователни и други квалификационни степени и се извършва специализирана оценка на професионалните им познания и умения. В този смисъл законопроектът се създава в контекста на вече съществуващи законови и други регулаторни механизми в психологическата професия и не се предвижда по какъв начин ще си взаимодейства с тях.

Съгласно чл. 6 и чл. 22, т. 4 от Законопроекта се предвижда правоспособен психолог да бъде този, който е завършил висше училище и притежава професионална квалификация „Психолог“, удостоверена с диплома за придобито висше образование и образователно-квалификационна степен „бакалавър“, „магистър“ или „доктор по психология“. Дипломите по различните образователно-квалификационни степени по психология изрично указват параметрите на психологическа правоспособност, които дават. Поради това, считам че получаването на правоспособност и от съсловната организация на психолозите фактически дублира тази акредитация, или поне не указва ясно чия акредитация има по-голяма тежест. Възниква казусът, ако дадено лице, завършило висше училище и притежаващо професионална квалификация „Психолог“, удостоверена с диплома за висше образование в една от трите образователно-квалификационни степени, избере да не членува в дружеството по свое лично убеждение. Означава ли това, че то е неправоспособно и по силата на какви точно аргументи? Възниква също и въпросът вписването на психолозите в регистъра на съсловната организация следва ли да бъде равнопоставено на образователно-квалификационния критерий за правоспособност? Правоспособността по психология в Република България се дава от акредитирана учебна институция и/или от институции, извън акредитираните от Националната агенция за оценяване и акредитация (например терапевтични или други професионално-психологични асоциации, школи и други организации). Поради това считам, че регистърът, воден от съсловната организация на психолозите следва да има само информационна функция за актуалния квалификационен статут на всеки психолог - в какви специалности има правоспособност да работи, ако е психотерапевт за какъв вид терапия е квалифициран, и т.н. Също така по отношение правоспособността на психолозите, в Законопроекта са пропуснати някои често срещани в практиката казуси, за които би следвало да предвидят съответни решения:

Много хора, имащи академично-образователна степен по психология към съответния момент не работят или никога не са работили по специалността си. Резонно е да се допусне, че след по-продължителен период е възможно те да не са в състояние да упражняват професията, поради настъпила деквалификация. Въпреки това, по формалните критерии за вписване в регистъра на правоспособните психолози, предвидени в чл. 22, т. 3 на Законопроекта, същите ще могат да претендират за правоспособност. В този смисъл, намирам, че в чл. 6, чл. 7 и чл. 22, т. 3 от Законопроекта би могло да се формулира по-ясно връзката между правоспособността и активното упражняване на съответна психологична дейност.

Към настоящия момент, не малко лица са без образователно-квалификационна степен по психология, но са преминали през обучение в някоя от психотерапевтичните модалности и са покрили всички изисквания от съответната официална психотерапевтична институция (асоциация, общество или друга организация) критерии и стандарти. Някои от тях вече са утвърдени и признати специалисти в областта си с активна частна практика. Заложените в Законпроекта формални образователни критерии за правоспособност, обаче биха ги лишили от възможността легално да упражняват дейността.

Мнозина завършват магистратура или придобиват докторска степен по психология, често задочно, без да имат базова психологична подготовка, каквато обикновено се получава в бакалавърските програми по психология. В тези случаи, се получава много специфична, тясно специализирана подготовка в конкретна област на психологията. Тук възниква въпросът, как точно ще се дефинира тяхната правоспособност в сравнение с лицата, получили по-пълна и широкообхватна подготовка?

Обръщам внимание, че в така формулираните в чл. 4 от Законопроекта психологически дейности не са упоменати организационната диагностика/консултиране и професионалната психодиагностика. В т. 1, психологическата диагностика е представена само от гледна точка на клинично-консултативната и психотерапевтична работа, като не са включени и други видове диагностика, които имат различна специфика и обекти (професионална, организационна, спортна, образователна и друга диагностика).

Също така намирам, че с въвеждането на разпоредбата на чл. 7, ал. 1 от Законопроекта, която предвижда общото събрание на съсловната организация да въвежда стандарти, ще се дублират ненужно съществуващите вече стандарти за упражняване на определени психологични дейности (например психотерапия). Не става ясно защо е необходимо такова дублиране и как точно ще се регламентира взаимодействието между секциите по професионално направление, предвидени в чл. 20 и различните психотерапевтични асоциации, школи и други организации, които са официално признати учебни институции и са обединени в своя вече съществуваща браншова организация - Българска асоциация по психотерапия.

Нужно е също и да се прецизират текстовете относно формирането на работещо мнозинство при взимане на решенията от Общото събрание на съсловната организация на психолозите. Предвидено е решенията да се вземат с обикновено мнозинство от присъстващите членове. Досегашната практика показва, че на такива заседания присъстват между 30 и 50 човека (незначителна част от членовете). При условие, че е предвидено заседанието на общото събрание да е редовно, ако присъстват две трети от членовете на съсловната организация, означава, че важни решения за цялата професионална общност ще се вземат от една малка група хора. Това е така, защото в Законпроекта няма предвиден механизъм, който да гарантира присъствието на въпросните две трети от членовете или по

друг начин да осигури представителност на всички направления в психологическата професия.

По отношение разпоредбата на чл. 27, т. 1, считам, че правото на защита на психолозите следва да бъде формулирано значително по-детайлно. Това е особено важно в случаите на психотерапевтична или консултативна работа с така наречените „трудни“ клиенти, които по различни причини биха могли да злоупотребят с правото си по чл. 26, т. 3.

Предлагам ал. 3 на чл. 29 от Законопроекта да отпадне поради липса на предвидено в закон основание за така формулираното съдействие.

По отношение на Глава пета „Административно-наказателни разпоредби“ от Законопроекта, считам, че предвидените санкции не са релевантни на статута на налагащата я организация, като позитивният ефект от тях остава неясен; публичното огласяване на констатирани нарушения на психолозите на уебстраницата на съсловната организация уронва техния престиж, авторитет и човешко достойнство, което би рефлектирало негативно върху обществения имидж на професията. Следва да се обмисли дали именно органите на съсловната организация е необходимо да извършват действията във връзка с констатиране на нарушенията и налагане на санкциите чл. 32 от Законопроекта.

МИНИСТЪР:

